

Proa

VALENTÍ PUIG
El bar de l'AVE

VALENTÍ PUIG

EL BAR DE L'AVE

Proa

Proa
A Tot Vent

Primera edició: gener del 2017

© 2017 Valentí Puig

Disseny de la coberta: Planeta Art & Disseny

Fotografia de la coberta: © Lyn Randle / Trevillion Images

Drets exclusius d'aquesta edició:

Raval Edicions SLU, Proa

Diagonal, 662-664

08034 Barcelona

www.proa.cat

ISBN: 978-84-7588-652-7

Dipòsit legal: B. 25.570-2016

Composició: Víctor Igual, SL

Impressió: Liberduplex

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).
Tots els drets reservats.

La tia Adela es posà a cantar com un puput. Tenia Nèstor agafat pel braç. «Up-up-up.» Reia. «Això era el puput.» Repetia: «Up-up-up». Era com si la cançó del puput fos el fil per on la vida de la tia àvia Adela s'enlairava com un estel amb cua de paper de seda. «Up-up-up», cantava la tia Adela. «Up-up-up.» «Ja no recordeu com canta el puput. Up-up-up.» Deslligada de l'atmosfera i del temps reals, un gir ancestral de la memòria de la vella Adela la retornava al cant del puput que havia sentit en els anys adolescents, en l'edèn de la infància. I tota ella, estirada a casa al llit hospitalari —baranes i carro elevador—, amb el cos esquistat gairebé immòbil, evocava de sobte el quefer tan deixondit del puput entre el brançam dels arbres fruitals, amb la cresta emplomallada, i el vol que és com un errar volàtil d'hemisferi en hemisferi. «Up-up-up.»

A Pedralbes, la torre de la tia àvia Adela mantenia la pàtina fulgent de la prosperitat antiga, tota àmplia i còmoda, a diferència d'aquelles fortunes que sembla que visquin en una botiga d'antiquari. Ella per força s'estava en una cambra desemparada i asèptica, una

espècie de cambra per interrogar presoners de guerra, un llit articulat, les cortines corregudes, l'oxigen, el bip-bip verd de la pantalla que controla els batecs del cor, i Anna Maria, germana de Nèstor —la més mancada de caràcter de les cinc germanes—, soltera i agra, fent de majordoma abnegada de les infermeres de torn que Adela maltractava. La tia Adela era un cos atrofiat per l'artritis omnívora, però, sobretot, per la densa vellesa. Pell i ossos, però a la vegada una presència neta, clara, i una mirada més enllà de la mirada. Havia estat una dona d'intenses seduccions. Seguia agafant Nèstor pel braç. Qui sap si el reconeixia. Potser només reconeixia, en un racó de la futura eternitat, el cant del puput.

Sense abaixar la veu, Anna Maria, adusta, li deia a Nèstor: «Ens ha fet la vida impossible a tots». Nèstor sabia que aquell «tots» volia dir ella. Anna Maria gemegava i resava, i a la vegada, des de feia molt de temps, esperava heretar de la tia àvia Adela i començar una nova vida. Nèstor també creia que era l'hereu únic de la tia Adela. Ambdós sabien que la vella solia canviar el testament cada quinze dies. Nèstor sospitava que la seva germana no hauria pogut fer res més en la seva vida que cuidar aquella mòmia artrítica que cantava «up-up-up» i li feia la vida impossible. «Up-up-up.» Diuen que els puputs tenen una memòria meravellosa. Aquella germana de Nèstor, tan soferta, sovint semblava més vella que la tia Adela, molt més marcida i agra. Duia ulleres bifocals, sempre una mica

entelades, tenia un posat de monja exclaustrada i s'entretenia, a la capçalera de la tia, seguint pel mòbil els circuits digitals dels integristes catòlics, els tuits de capellans preconciars ja jubilats, que feien ús de pseudònims en llatí per imprecuar de forma esbiaixada contra les innovacions expressives del papa Francesc.

«Up-up-up», cantava la tia Adela. Nèstor s'havia configurat un caràcter tan desinteressat que —pensava— podia aspirar a ser l'hereu de la tia àvia Adela sense assemblar-se gens a la germana que passava el rosari. Tenia raons per deduir que era el predilecte de la tia Adela. Això li permetia anar a la torre de Pedralbes i no malmenar la germana, que es feia la sacrificada per deure quan en realitat ho era per interès. Què s'imaginava que en faria, Anna Maria, dels diners de la tia, quan sortís un bon dia del despatx del notari amb una fortuna tota per a ella? Talment com havia viscut la vetusta Adela, potser creia tenir dret també a una vida seductora, fer la volta al món una vegada i una altra, circular amb cotxes esportius, guanyar trofeus de tennis, tenir amants terrassencs reis del tèxtil, casar-se els cops que volgués i ser una veterana del gintònic. Tres vegades vídua, i cada vegada més rica per acumulació d'herències. «Up-up-up. És que no recordes com canta el puput?» Al final, només quedaria un puput cantant entre els arbres.

Quan Nèstor anava cap a la casa de la tia Adela, tot just havia parat de ploure, i la pluja havia deixat una brillantor geòrgica al trespol de les voreres i a les tan-

ques vegetals. Aquella tarda madura i humida, una llum molsosa esbiaixava les masses d'arbres de Pedralbes endinsant-se en l'espai de la societat benestant que no admet més intrusos. Pels carrers alts del barri només passaven algunes assistentes de somriure filipí, amb un anorac lluent, botes i guants, com si tornessin d'alguna fase de nuviatge lícit. Era la vella tarda que es deixava estar entre els braços d'un amant expert. Nèstor va pensar que en ple any 2015, entre totes aquelles torres amb buguenvíllees i desmais, les derivacions de la crisi del 2008 ja no obligaven a penjar cap cartell d'«en venda». Existia un més enllà que no era estrictament replegar-se en paradisos fiscals o túnels d'enginyeria financera, sinó el mur impalpable de qui té molt, tant que pot asseure's a primera fila i veure com caravanes completes de camells passen per l'ull de l'agulla. Claredat molsosa llenegant dolçament fins al crepuscle. Calma obtinguda a preu d'or. Entre xiprers i petites fagedes, riquesa de sempre i patrimoni *parvenu* que afegeix partícules als seus llinatges fent riure uns veïns emparentats amb uns grans d'Espanya. Quan havia entrat a la torre de la tia Adela, deixà enrere l'últim instant lluent de la tarda.

Anys abans, la tia li havia dit: «Recorda, no vagis mai a dormir amb ira o còlera». Tenim entès que, quan ara es desvetlla de matinada, sent veus de generacions remotes, passes entre la boira dels boscos, el tragí dels ports, i es torna a adormir amb un somni immerescut, ho sap, perquè tot un passat erroni la re-

clama. Fa molts anys, entre viatge i viatge, entre marit i marit, entre amant i amant, la tia Adela, una entusiasta d'empaperar la casa amb estampats de flors i formes heràldiques, podia quedar-se capficada mirant la paret. La família sabia que en aquells moments solia fer balanç dels quadres, les antiguitats i els bibelots que tenia a casa, com una garsa. Amuntegava possessions, la majoria valuoses i belles. Però era l'hivern de l'any 2015 i, dins aquella gran torre estibada de belleses col·leccionades amb delicadesa, només li quedava el territori d'una cambra esterilitzada i clínica.

Aquell hivern, tot de dies grisos deturarien l'empenta del temps que pretén fer de llançadora i que té un abans i un després, però no un ara. És com una melodia anònima que es fa ressò de si mateixa i arriba a ser, bé que en una clara immobilitat, com un fragment simfònic —diguem-ne— congelat. Eren dies per imaginar-te que pots sentir l'herba com creix o guaitar d'esma per la finestra i veure la grisor que tot ho domina, el cos, l'esperit, les coses inanimades. Més enllà es pot sentir el fragor d'una ciutat de forma extraviada, i que per això pretén ser qualsevol cosa, Babilònia, Sodoma o Gomorra, i, sobretot, cosmopolita, intranscendent, descreguda. És la Barcelona que creu ser una nova metròpoli alexandrina. Com els esportistes tenen lesions musculars, Barcelona té lesions narcisistes.

Nèstor, cinquanta-cinc anys, de la família Grau, fill del Professor i de Matilde Sedano, germà de Neus, Fina, Cinta, Fàtima i Anna Maria, marit d'Anita Ochogavía i assessor financer més aviat gandul, de camí cap a casa segueix l'itinerari de carrers que, de forma callada en contrast amb la ciutat estrident, van de Pedralbes a l'avinguda Tibidabo. Quan cau la fosca hivernal sobre Barcelona, alguna vegada és com un paisatge del perdó. Avinguda Tibidabo amunt passa la moto d'un repartidor de pizzes que canta òpera. Nèstor tomba a la dreta i agafa el carrer Caracalla, on hi ha l'Acadèmia Harmònum, casa seva, entre l'avinguda i el carrer Lleó XIII. Tot just entrar al carrer Caracalla, Nèstor, des de lluny, veu venir per la vorera el seu veí, que agafa com pot les corretges dels gossos de la seva dona o exdona. Quan els gossos volen córrer, sembla que perdi l'equilibri i busca el contrapès de l'altre braç, com un funàmbul a la corda fluixa. És Ruta, com li deien als jesuïtes de Casp. Passaren dos cursos asseguts al mateix pupitre. Ruta era l'alumne ideal, constant, disciplinat, competitiu. Sempre deia que tenia decidida la «ruta» de la seva vida. Nèstor és intel·ligent, però no competitiu. Als jesuïtes, va protegir-lo la seva capacitat innata d'assimilar coneixements, tot i que en el fons —i això incomodava alguns professors— amb un aprovat en tenia prou, i no l'afectava que les qualificacions fossin llegides en públic a fi d'afavorir l'emulació. Així passaren els seus anys de batxillerat i de preuniversitari. També el sal-

vava ser un dels millors de l'equip d'hoquei. Més capficat en allò que ell considerava la ruïna d'Espanya, el Professor —el seu pare— es desentenien dels estudis de Nèstor, tot i que li recordava el deure de ser servidor de l'Estat. Els alumnes feien conciliàbul al pati de trespol humit, sovint empolsat de serradís. Parlaven molt del tema tan tabú del sexe. Després pujaven les escales del col·legi en filera, de dos en dos, i els dies passaven amb lentitud. Eren dies avorrits. El mètode jesuític aviat podia decaure. Anys després, Nèstor no manté cap relació amb antics condeixebles. Potser és un home per viure el present.

Quan amb la seva dona Anita s'instal·laren a la cantonada Caracalla-Lleó XIII, Ruta vivia al costat, però no els saludà mai. Tenia xofer. Era un triomfador hiperbòlic, hereu d'una marca de ventiladors. És o era casat amb la filla gran d'una dinastia tèxtil arruïnada des d'abans de la guerra civil. És o era casat perquè des de fa mesos els veïns saben que ella ha fet Ruta fora de casa i s'ha apoderat legalment dels seus béns. El servei li posà les maletes a la porta. Alguns veïns fan córrer que ella se l'havia mirat quan pujava al taxi i li digué: «Bona ruta!». Des d'aleshores, a posta de sol, Ruta arriba des d'allà on ara visqui, truca a la porta de la seva antiga casa i li donen els sis gossos de la dona a fi que els passegi. Vist que per força s'han de creuar, Nèstor ja es disposa a mirar enlaire quan l'antic condeixeble

crida: «Grau!», fins i tot en un to joiós. Va amb el xandall dels passejadors de gossos, que l'estiren com si anés en un trineu. La ruta del trineu. Nèstor no pot esquivar-lo.

Se saluden per primera vegada des que estudiaven als jesuïtes de Casp. Ruta diu que ara viu més tranquil. «Ella ho ha comprès. Jo necessitava un canvi. L'hi agraeixo.» Sembla que s'avergonyeix de tot, especialment de les coses de les quals no és culpable. Parla en un to molt baix, com si algú pogués sentir-lo i fer-li pagar un càstig. S'atura i recull amb guants de xarcuter les cagarades dels gossos. Les guarda en una bossa de plàstic reciclat. Els gossos ensumen els peus i les cames de Nèstor. Ruta s'acala i els passa la mà pel llom. «No són com persones: són persones!» Vet aquí un *remake* del masoquisme filosòfic. Amb el cap baix, diu que s'ha mudat a la Vila Olímpica. «Veure el mar als matins.» Sabem que té una habitació rellogada, a tercera fila, d'esquena al mar. Dels experts sastres de Santa Eulàlia al xandall, tota la història d'una dominació. «Grau, no hi ha res més relaxant que passejar els gossos. He descobert tot un món.» Els gossos gemeguen. «Saps, necessitava un canvi i no ho veia. He deixat l'empresa en mans de la meva dona. És un sacrifici, però el fa per mi. Ara tinc una empresa petita. He recomençat la meva vida. Una secretària. Un ordinador. El mòbil. Em sento més lliure.» I els gossos l'estiren a sacsades, lladren. «Ja veus, Grau, que he trobat la meva ruta. No m'he allunyat ni un metre del que havia pen-

sat. Tot és qüestió de tenir voluntat o no.» L'estira la impacient patuleia dels gossos, malfiats entre ells, tardans o accelerats. Hi ha un chihuahua, un bulldog francès de força agra, un gran danès, un dàlmata, el golden retriever, un pug afectuós. Tots estiren el braç del seu passejador de les tardes. Sabem que tenen un pedigrí del tot fals. Tesen i afluixen, es paren i pixen, seguits per aquell ésser humà expulsat del cràter femení. És com si els gossos s'adonessin que li fan por. I caguen a cada instant, de dos en dos. Ruta es posa els guants, recull la merda i la posa a la bossa de plàstic. Ruta. Deu ser la humilitat del triomfador humiliat. «Les coses que fem per amor, Grau!» Ho diu com si ningú no pogués saber que ell és la deixalla del desamor d'una dona que li ha expropiat tot el patrimoni. «Hem de descobrir les coses senzilles, amic Grau.» El risc de la falsa ruta són les coincidències que considerem atzar. Si pensem en l'univers, el planeta Terra no és gaire més que un segment menor de l'antena esquerra d'un pugó aturat per un instant en un pètal de flor fragant que tenim ubicat en un jardí extens, ara mateix. És que les coincidències fan el bé? Vet aquí els entreforcs de la ruta de Ruta. Una medusa que sura sota l'aigua, les cendres que el vent s'enduu, la suma de tot, de Judes a Caín, dels enzims i els xips. I els gossos se l'emporten cap a l'avinguda Tibidabo. Quan Nèstor passa per davant de la que fou casa de Ruta, surt el cotxe amb el xofer al volant i ella, sàdica i lletja com un pecat, al seient del darrere, amb ulleres de sol.

En plena postcrisi, amb l'efecte antisistema expandint-se i l'independentisme apropant-se a la delinqüència dels fracassos polítics, tot era novetat, fins i tot vells usos, incerteses i il·lusions perdudes, però els efectes de la destrucció creativa guaitaven per les cantonades d'una ciutat resistent fins i tot a les seves pròpies disfuncions. Encara hi havia joves buscant feines que ni de lluny arribaven als mil euros. Les dones exercien l'omnipotència sense desmerèixer cap de les circumstàncies que han decorat l'Arbre de la Ciència. Els professors de filosofia regiraven calaixos per trobar una nova ànima per al totalitarisme, i homes i dones s'injectaven reconstituents epidèrmics a la fatigada membrana de les arrugues facials. Prosseguia el fet consuetudinari de la lluita entre els àngels bons i els àngels malvats, però no quedava gaire clar qui era qui. Era el bullici de tota una societat de triomfadors de temporada, figures de l'atzar que lleneguen per la vida contemporània de primer amb un fulgor fàustic, i, després, de cop i volta, són una joguina trencada. Amb les potes trencades, el centaure jove reclama la mort.

Era una configuració psicològica tan eclèctica que semblava predestinada a la confusió de cossos i ànimes. Mobles d'Ikea, samarretes lletges i cares, xancleres, una certa incapacitat per relacionar-se amb els altres i el propòsit ferm de salvar la vida de tothom. *Okupes* al poder. Obres de teatre insignificants representades per amics de psique vulnerable i, sobretot, la

peculiar convicció que, mentre existeixi la propietat, la humanitat no serà lliure. No és una idea nova, però en aquest cas va plena de tatuatges, poques lectures, molta addicció digital i un o altre virus elemental de violència en nom de la justícia. Anar contra direcció amb la bicicleta i creure que la ciutat no pot ser només d'uns quants privilegiats.

Barcelona té una perspectiva per a cada època de la vida. De petit, Nèstor contemplà la ciutat per primera vegada des del Tibidabo, amb les germanes. D'estudiant, pujava a la cafeteria del Corte Inglés de plaça Catalunya després de passar per la secció de llibres rebaixats. Després, ja casat, abans de retirar-se a casa va sovint amb taxi a la plaça Doctor Andreu i fa un gin-tònic al Mirablau, una panoràmica superior de la ciutat cada vegada més acaparada per les càmeres dels mòbils dels turistes que puguen en el Tramvia Blau. És la Barcelona de la seva virtualitat d'home madur. Des d'allà veu una metròpoli que aviat serà un immens oceà de fosca esqueixada per espècies fosforescents que tracen diagonals i quadrícules com si es tractés de sotmetre una tenebra que també amenaça els esperits. Amb la caiguda de la fosca comença el xoc entre els exèrcits de la nit, una col·lisió bel·licosa que de ben segur és indispensable per a la pròpia vida. Barcelona ha sobreviscut a tota casta de turbulències i avalots, de revoltes polítiques, de guerres civils, de caure i aixe-

car-se una vegada i una altra, perquè no és altre el des-tí de les ciutats que volen ser grans. La ciutat dels con-vents, de les setmanes tràgiques, dels regnats i les repúbliques, de la sàtira i el pesar, des de les destrals de pedrenyal fins als districtes digitals, dels prostíbuls als temples expiatoris, de la història que es debana i més d'una vegada ens sobta amb el bram d'una tem-pesta perfecta. La Barcelona indòcil a perpetuïtat, un món d'emocions obscures. Formes gregàries, mime-tisme genètic, grafits sacrílegs juxtaposats als grans vitralls catedralicis, grans terrasses de cafè debolides per l'arquitectura bancària. Ateneus anarquistes, resi-dències geriàtriques, esglésies tancades, emissores de ràdio que donen una engruna d'amor als cors solitaris mentre un geni de la informàtica mundial demana al taxista que el porti a un cau de dominàtrixs barceloni-nes. Nèstor ho sap: la temptació, tan fàcil com infan-til, és creure's que des dels finestrals del Mirablau tens la ciutat als teus peus. Però la veritat és que Barcelona no està als peus de ningú, insurrecta sempre entre la nit i l'alba, quan els taxistes friquis van d'aquí d'allà amb passatgers desolats per la solitud que busquen cinc minuts de dona, conductors d'ambulàncies que transporten velles ferides de mort per un mal que no té nom. Barcelona no està als peus de ningú: tots es-tem als seus peus. I, a distàncies remotíssimes, un cos-mos reactiu belluga entre eclosions constants i el fla-meig de corones solars.